

สารบัญ

อนุโมทนา(๑)

ครองเรือน-ครองรัก จักเลิศแท้ ด้วยครองธรรม.. ๑

ความรักและศรัทธา กลั่นออกมาเป็นพร ๒

รักที่อยากหาความสุข ก็รักที่อยากให้เขาเป็นสุข ๔

คู่สมรส ต้องพัฒนาความรัก ๗

ถึงจะแต่งงานไป แต่ใจของพ่อแม่คอยดูแลอยู่ใกล้ๆ ๑๐

จะครองรักไว้ได้ ก็ต้องครองเรือนให้ดีด้วย.....๑๔

ความจริงใจต่อกัน เป็นฐานที่มั่นของชีวิตคู่ครอง ๑๗

ปรับตัวได้ ให้ข้อแตกต่างเป็นส่วนเติมเต็ม๑๙

เกิดเป็นคนควรฝึกตนเรื่อยไป ๒๓

อยู่ร่วมกันจะมีความหมายแท้

เมื่อเอาความเข้มแข็งมาเพิ่มกำลังกัน ๒๔

อดทนสามด้าน จะผ่านพ้นอุปสรรคสู่ความสำเร็จ .. ๒๗

๒

รวมกำลังกันได้แล้ว

ก็มาเพิ่มพูนแผ่ขยายความสุขให้ไพศาล ๓๐

คู่ครองเป็นคู่มิตร

มาช่วยกันพัฒนาชีวิตพัฒนาสังคม ๓๕

ร่วมกันปลุกมงคลพฤษ์

เพื่อชีวิตสมรสที่เป็นสุขและมีคุณค่า..... ๓๘

พรแห่งธรรม นำความรักสู่การสร้างสรรค์ ๔๒

ครองเรือน-ครองรัก

จักเลิศแท้ ด้วยครองธรรม*

ขออำนาจพร ในโอกาสมงคลของคุณทั้งสอง

วันนี้ถือว่าเป็นวันมงคล คือเป็นวันดีวัน
งาม มีบรรยากาศแห่งความสุข สดใส ร่าเริง
เบิกบาน ทั้งเอิบอím ปลื้มใจในขณะนี้ และให้
เกิดความหวังว่าจะเจริญงอกงามต่อไป
ข้างหน้า

* ธรรมเนียม ของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) ในการให้โอวาทอำนาจ
พร แก่คู่สมรส คุณณิชา สุขพานิช และคุณพสุ สุนทรพิทักษ์
เมื่อมาพิธีการที่วัดญาณเวศกวัน ๑ สิงหาคม ๒๕๔๔

ความรักและศรัทธา กลั่นออกมาเป็นพร

ทั้งนี้ มงคลนั้นก็เกิดจากการทำกุศล คือ การทำความดีนั่นเอง ความดีนั้นมีทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ แต่ทั้งหมดก็เริ่มที่ใจ คือใจดี ได้แก่ใจที่มีคุณธรรม ซึ่งวันนี้มีหลายอย่าง

คุณธรรมในที่นี้ เริ่มด้วยมีความรัก ซึ่งเห็นได้ชัด เพราะการที่จะมาทำบุญ และรับพร พระที่หวังว่าจะเป็นมงคลนี้ ก็เกิดจากความรัก ของคุณพ่อคุณแม่ เป็นสำคัญ คือคุณพ่อคุณแม่ปรารถนาจะให้คุณทั้งสอง มีความสุขความเจริญ จึงได้เตรียมการต่างๆ รวมทั้งการที่จะให้ได้รับพรจากพระสงฆ์ด้วย

เพราะฉะนั้น การมารับพรพระนี่จึงมิใช่ มาเล่นลอย แต่มาด้วยเหตุปัจจัยสำคัญ คือ เกิดจากกำลังของคุณธรรม เริ่มด้วยความรัก

ความเมตตา ของคุณพ่อคุณแม่ ที่อยากให้ทั้ง
สองคนมีความสุขความเจริญต่อไป

นอกจากนั้นก็คือความมีศรัทธาในพระ
ศาสนา ในพระรัตนตรัย รวมทั้งในหลักธรรมคำ
สอนของพระพุทธเจ้า การที่คุณพ่อคุณแม่มี
ความรักแล้วจะให้มาหาพระ ก็เพราะมีศรัทธา

เพราะฉะนั้น ทั้งศรัทธาและความรักคือ
เมตตา จึงเป็นคุณธรรมที่มาหนุนกัน ซึ่งออกผล
เป็นการมารับพรจากพระสงฆ์

ในการรับพรนี้ เมื่อมาด้วยใจที่เป็นกุศล
มีศรัทธาและเมตตาอย่างนั้น จิตใจก็ขึ้นบาน
ผ่องใส มีความสุข ตรงนี้แหละเป็นจุดสำคัญ
เพราะจิตใจที่ผ่องใสเบิกบานเป็นสุขนั้น ทั้งเป็น
กุศลและเป็นมงคลไปพร้อมกัน จึงได้ทั้งกุศลคือ

๔

ความดี และมงคลคือสิ่งนำมาซึ่งความสุข
ความเจริญ

รักที่อยากหาความสุข **กับรักที่**
อยากให้เขาเป็นสุข

ความรักที่เรียกว่าเมตตานี้เป็นคุณธรรม
สำคัญมาก เริ่มแรกพึงรู้ว่าความรักมี
ความหมายหลายอย่าง

คำว่า “ความรัก” นี้ ในภาษาไทย
ความหมายยังไม่ชัด จึงต้องโยงไปหา
หลักธรรม ถ้าว่าตามหลักธรรม ความรักนี้แยก
ได้ง่ายๆ เป็น ๒ อย่าง

ความรักอย่างหนึ่ง คือ การที่พอใจชอบ
อะไรแล้ว ก็อยากได้สิ่งนั้นมาทำให้ตัวเองเป็น
สุข

ความรักอีกอย่างหนึ่ง คือ ความอยากให้
คนอื่นเป็นสุข

เมื่อเราได้พูดถึงว่าคุณพ่อ คุณแม่ เป็น
ปัจจัยสำคัญของการมารับพรวันนี้ คือมา
เพราะความรักในใจของท่าน ความรักของคุณ
พ่อ คุณแม่ นี้ เข้าในความหมายที่ ๒ คือความ
รักที่อยากให้ผู้อื่นเป็นสุข ผู้อื่นในที่นี้ก็คือ ลูก
นั่นเอง

ความรักที่อยากให้ลูกเป็นสุขนี้ เป็นเหตุ
ปัจจัยซึ่งทำให้ต้องหาทางทำให้ลูกเป็นสุขให้ได้
เพราะอยากให้เขาเป็นสุขก็ต้องพยายามทำให้
เขาเป็นสุข อย่างน้อยก็นึกถึงอนาคตว่าอยาก
ให้ลูกมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้าต่อไป เมื่อเจานับ
ถือพระพุทธศาสนา คือนับถือพระรัตนตรัย ก็
ต้องมารับพรพระ ซึ่งจะทำให้ท่านเกิด

๖

ความรู้สึกว่า มีความสบายใจมั่นใจใน
ความหวังนั้นมากยิ่งขึ้น

เพราะฉะนั้น ความสุขจึงเป็นสิ่งที่เนื่อง
ด้วยความรัก พอมีความรักอยากให้ผู้อื่นเป็น
สุข และทำให้เขาเป็นสุขได้ หรือได้ทำในสิ่งที่
จะทำให้เขาเป็นสุขหรือหวังว่าจะเป็นสุขแล้ว
ตัวเองก็เป็นสุขด้วย

ความรักอีกอย่างหนึ่ง คือความรักที่ชอบ
ใจอยากได้เขามาทำให้ตนเป็นสุข ซึ่งจะมี
ความสุขเกิดขึ้นต่อเมื่อได้ผู้นั้นสิ่งนั้นมาแล้วทำ
ให้ตัวเป็นสุข

ความรักสองอย่างนี้เป็นเรื่องสำคัญ
ความแตกต่างข้อใหญ่อยู่ที่ว่า ความรักที่เป็น
คุณธรรมคือความรักแบบที่อยากให้เขาเป็นสุข

คู่สมรส ต้องพัฒนาความรัก

คนที่แต่งงานคงต้องยอมรับความจริงว่าตนเองมีความรักทั้ง ๒ ประเภท ต่างกันแต่จะมีอย่างไหนมาก

ความสุขก็เปลี่ยนไปตามประเภทของความรัก คือมีความรักแบบไหนก็มีความสุขไปตามนั้น

ถ้ามีความรักแบบอยากได้เขามาทำให้ตนเป็นสุข ก็มีความสุขต่อเมื่อเขามาทำให้ตนเป็นสุข แต่จะไม่ค่อยคำนึงถึงเขาว่าจะเป็นสุขหรือไม่ ต่างกับความรักที่อยากให้เขาเป็นสุข ซึ่งจะสุขต่อเมื่อเขาเป็นสุข

ข้อที่ต่างกันมีหลายอย่าง แต่ข้อแตกต่างที่สำคัญก็คือ ความสุขประเภทที่เกิดจากความรักที่อยากได้เขามาทำให้ตนเป็นสุขนี้ เป็น

ความสุขข้างเดียว ซึ่งไม่แน่ว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะเป็นสุขหรือไม่ และถ้าไม่ได้ตามความต้องการ ก็อาจจะขัดใจ เมื่อขัดใจก็เกิดปัญหา ถ้าไม่ เป็นไปตามความต้องการของตัวเองก็กลายเป็นว่า ตัวเองเป็นทุกข์ แล้วก็ทำให้เกิดความขัดแย้ง เลຍทุกข์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย

ด้วยเหตุนี้ ชีวิตของผู้ที่แต่งงานจึงเป็น ชีวิตที่ต้องก้าวไปในธรรมด้วย คือจะต้องก้าว ไปสู่การพัฒนาชีวิตจิตใจ

ขอให้มองดูคุณพ่อคุณแม่ซึ่งมีความรัก ประเภทอยากให้ผู้อื่นเป็นสุข ถ้าคู่ครองมีความ รักอย่างคุณพ่อคุณแม่ที่อยากให้ลูกเป็นสุข เมื่อคนหนึ่งเป็นสุข อีกคนหนึ่งก็เป็นสุขด้วย ก็ จะมีความสุขร่วมกันทั้งสองฝ่าย

จึงถือเป็นหลักในทางพระศาสนาว่า
ความรักที่เรียกว่าเมตตาคือความรักที่อยากให้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นสุขนั้น เป็นคุณธรรมที่ต้องทำให้มีขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะประสานชีวิตให้มีความสุขยั่งยืนมั่นคง

จำเป็นต้องย้ำเรื่องคุณธรรมคือ เมตตา เพราะว่เมตตานี้ทั้งที่เรไ้ได้ยินกันอยู่เสมอ แต่เราก็มักไม่ชัดในความหมายว่คืออะไร ซึ่งที่จริงก็ตัวนี้เอง คือความอยากให้คนอื่นเป็นสุขนี้แหละเรียกว่เมตตา ถ้าเมื่อไรเราอยากให้คนอื่นเป็นสุข นั้นคือเมตตาเกิดขึ้นแล้ว

เป็นธรรมดาว่า เมื่อเราอยากให้เขาเป็นสุข เราก็ต้องพยายามทำให้เขาเป็นสุข และเราจะเป็นสุขก็ต่อเมื่อเขาเป็นสุข จึงเป็นการแน่นอนว่ความรักประเภทนี้จะทำให้เกิด

รักเฉพาะคู่บ่าวสาวเท่านั้น แต่เป็นความรักที่
โยงไปหาคุณพ่อคุณแม่ด้วย

ตอนนี้คุณพ่อคุณแม่ก็เท่ากับว่ามี
ความสุขไปชิ้นหนึ่ง คือมั่นใจในลูกทั้งสองว่า
การแต่งงานเริ่มต้นและดำเนินมาด้วยดีแล้ว
แต่อีกชิ้นหนึ่งความสุขของท่านฝากไว้กับ
อนาคตว่า ถ้าลูกดำเนินชีวิตไปดีมีความเจริญ
มั่นคง อันนั้นคือความสุขที่แท้ของท่าน

เพราะฉะนั้น ลูกจึงต้องพยายามให้ท่าน
ได้ยินข่าวดีเรื่อยไป ที่จะทำให้ท่านเกิดความ
มั่นใจ ไม่เกิดความหนักใจ ยิ่งลูกไปอยู่
ต่างประเทศไกลๆ ก็เหมือนมีเสียงเตือนใจที่
คอยบอกว่า คุณพ่อคุณแม่อยู่เมืองไทยนี่ถึง
อยู่ตลอดเวลา เพราะว่าพ่อแม่รักลูก จึงฝาก

ความสุขทุกข์ ผากใจไว้กับลูก เพราะฉะนั้นถ้า
มีข่าวดีพ่อแม่ก็มีความสุข อิ่มใจสบายใจ

จึงควรตั้งหลักไว้ว่า จะพยายามให้คุณ
พ่อคุณแม่ได้ยินแต่ข่าวดี การที่จะให้คุณพ่อ
คุณแม่ได้ยินข่าวดี ก็คือตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
ทำหน้าที่การงาน และดำเนินชีวิตในทางที่ดี
งามถูกต้อง โดยเฉพาะทั้งสองคนมีความ
สามัคคีประพฤติดีต่อกัน เมื่อได้ยินข่าวอย่างนี้
คราวใด คุณพ่อคุณแม่ก็มีความสุขทุกทีไป
แล้วก็มองไปข้างหน้าโดยมีความหวังใน
ความสุขนั้นยิ่งขึ้น

การที่จะให้ความสุขมาร่วมกันหมดทุก
ฝ่ายอย่างนี้ ทั้งสองคู่บ่าวสาวเองจะต้องพัฒนา
ความรักคือเมตตาที่ขึ้นมาระหว่างกัน แล้ว
ความสุขนี้ก็โยงไปถึงคุณพ่อคุณแม่เอง

ถ้าทั้งสองฝ่ายมีความรักแบบที่ว่าอยาก
ให้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นสุข ฐานที่มั่นคงก็จะเกิดขึ้น
ต่างก็พยายามที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งมีความสุข
แล้วชีวิตคู่ก็มีความสุขอย่างแน่นอน

การปฏิบัติเช่นนี้เป็นเรื่องของคุณธรรม
เพราะฉะนั้นในทางพระศาสนาจึงได้สั่งสอน
แนะนำหลักการครองเรือนไว้

วันนี้อาตมาภาพจึงจะขอยกธรรมะสักชุด
หนึ่งขึ้นมาเป็นตัวอย่าง แม้ว่าธรรมะสำหรับคู่
สมรสจะมีหลายชุด แต่ชุดหนึ่งที่เรารู้จักกันบ่อย
และเห็นว่าง่ายดี น่าจะทบทวนกันไว้ ก็คือหลัก
ที่เรียกว่า "ฆราวาสธรรม"

จะครองรักไว้ได้ ก็ต้องครองเรือนให้ดีด้วย

สมาวาสธรรม แปลว่า หลักธรรมสำหรับการครองเรือน หรือหลักธรรมสำหรับสมาวาสนั่นเอง ตรงไปตรงมา สมาวาสธรรม ก็คือธรรมสำหรับสมาวาส

ที่จริง สมาวาสในที่นี้ไม่ได้หมายถึงบุคคล แต่แปลว่าการครองเรือน ธรรมะสำหรับการครองเรือน และไม่ใช่เฉพาะคู่ครอง ชาวบ้านทุกคนต้องใช้ทั้งนั้น โดยเฉพาะก็เริ่มจากผู้ที่มาชีวิตร่วมกัน ซึ่งท่านแสดงไว้ ๔ ข้อคือ

๑. **สัจจะ** แปลว่า ความจริง ทำไมพระพุทธเจ้าจึงเริ่มด้วยความจริงก่อน เดียวต้องมาคู่กัน

๒. **ทมะ** แปลตามตัวว่าการฝึก การฝึก หมายถึงการทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าหรือการพัฒนา
นั่นเอง เพราะคนเราจะมี
ความเจริญก้าวหน้าได้จะต้องมีการฝึก
๓. **ขันติ** แปลว่า ความอดทน ซึ่งแสดงถึง
ความเข้มแข็ง ความอดทนที่แสดงออกในทาง
รูปธรรม ก็คือ ความทนทาน หรือแข็งแรงทนทาน
นั่นเอง
๔. **จาคะ** แปลว่า ความเสียสละ เรื่อง
ความสุขที่ได้พูดไปก็มาลงที่นี้ด้วย
คือความสามารถสละความสุขของ
ตนเพื่อผู้อื่น สำหรับคู่ครองก็
หมายถึงสามารถสละความสุขของ

ตนเพื่อคู่ครองได้ ซึ่งเมื่อพูดด้วย
ภาษาทางบวกก็เรียกว่ามีน้ำใจ
นั่นเอง การที่เราสละความสุขของ
เราเพื่อผู้อื่นได้ ก็คือเรามีน้ำใจ พอ
พูดว่ามีน้ำใจ ก็จะทำให้รู้สึกหนัก
แน่น และมีความรู้สึกในทางที่ดีงาม
ยิ่งขึ้น

ธรรม ๔ ข้อนี้แหละเป็นหลักสำคัญ
แม้แต่ยังไม่มีธรรมข้ออื่นเลย มีเพียง ๔ ข้อนี้ ก็
พอที่จะทำให้ชีวิตคู่ครองดำรงอยู่ได้ด้วยดี

ที่นี้ก็มาดูธรรม ๔ ข้อนั้นในความหมาย
สั้นๆ

ความจริงใจต่อกัน เป็นฐานที่มั่นของชีวิต

คู่ครอง

ข้อที่ ๑ **สัจจะ** แปลว่าความจริง เริ่มจาก
จริงใจ เช่นรักจริง

คนเรา^{นี้} ในความสัมพันธ์ระหว่างกัน
จะต้องมีความจริงเป็นข้อที่ ๑ และจริงใจนี้
สำคัญที่สุด ถ้าขาดความจริงใจก็คือเตรียม
หลอกกลวงเท่านั้นเอง และถ้าขาดสัจจะคือความ
จริงใจแล้วทุกอย่างจะง่อนแง่นไปหมด
เพราะฉะนั้นความจริงใจนี้ท่านจึงถือเป็น
รากฐาน ต้องมีไว้ก่อน

เมื่อเริ่มต้นด้วยความจริงใจแล้วก็
กลายเป็นความซื่อสัตย์ ซึ่งทำให้เกิดความหนัก
แน่นมั่นคง

เมื่อมีความจริงใจแล้วต่อมาก็ออกทาง
วาจา คือพูดจริง แล้วก็ออกทางการกระทำ คือ
พูดไปแล้วหรือสัญญาไปแล้วก็ทำตามนั้น ไม่ใช่
ปล่อยเรื่อยเปื่อยละเลยไม่เอาใจใส่

เมื่อมีความจริง ก็ถือว่ามียากฐานที่
เข้มแข็งมั่นคง อะไรๆ ที่ตั้งอยู่บนรากฐานที่
มั่นคงก็มั่นใจได้ว่าจะดำรงอยู่ได้ด้วยดีและ
ยั่งยืน

แต่ถ้าขาดความจริงเสียแล้ว ทุกอย่างก็
คลอนแคลนหมด แล้วต่อไปก็มีแต่ความ
ง่อนแง่นหวาดระแวงและว้าเหว่

เพราะฉะนั้นข้อที่ ๑ คือสัจจะ จึงเป็น
รากฐานที่ต้องให้มีเป็นอันดับแรก

ปรับตัวได้ให้ข้อแตกต่างเป็นส่วนเติมเต็ม

ต่อไปข้อที่ ๒ **ทมะ** แปลว่าการฝึก เป็น
ธรรมสำคัญตามหลักที่ทางพระถือว่า มนุษย์
เป็นสัตว์พิเศษที่ฝึกได้ พัฒนาได้ ศึกษาได้
เรียนรู้ได้ และจะประเสริฐด้วยการฝึก

มนุษย์ที่ฝึกแล้วจึงจะประเสริฐ ยิ่งฝึก
มากก็ยิ่งประเสริฐมาก จนกระทั่งเมื่อฝึกดีเยี่ยม
ก็จะประเสริฐจนกระทั่งเทวดาพระพรหมหันมา
กราบไหว้มนุษย์

ตอนแรกมนุษย์พากันไปไหว้เทวดา ไหว้
พระพรหม แต่ทางพุทธศาสนาบอกว่ามนุษย์
เราต้องฝึกตัวเอง ถ้ามนุษย์ฝึกศึกษาดีแล้ว
เทวดาและพระพรหมกลับมากกราบเรา ด้วย
ความดีของเราเอง

เราไม่ได้ยกตัวหรอก แต่หมายความว่า
เทพพรหมเหล่านั้นเห็นความดี คือคุณธรรมและ
ปัญญาของเราแล้ว ก็เคารพนับถือ โดยเฉพาะ
ปัญญาความรู้-คิด-เข้าใจนี้มนุษย์ต้องฝึก
ขึ้นมา

การฝึกเริ่มต้นด้วยการปรับตัว เพราะเหตุ
ว่าคนที่มาอยู่ร่วมกันนี้ ย่อมเป็นธรรมดาที่จะมี
พื้นฐานนิสัยใจคอต่างๆ ไม่เหมือนกัน

แม้แต่ตัวเราเองคนเดียววันนี้ก็ยัง
เปลี่ยนแปลงต่างกันไปได้ บางทีแค่ช่วงเวลา
เดี๋ยวหนึ่งก็เปลี่ยนไป เราก็แปลกหรือขัดใจ
ตัวเองได้ ยิ่งมาอยู่สองคนขึ้นไป อาการกิริยา
วาจาต่างๆ ก็อาจจะมีแปลกหูแปลกตากันได้
เป็นธรรมดา ท่านจึงสอนธรรมข้อ ๓๓ นี้ไว้

ทมะในความหมายนี้เป็นบทพิสูจน์
ความสามารถในการฝึกตนขั้นต้น คือการ
ปรับตัวได้ โดยเฉพาะการปรับตัวเข้าหากัน
ไม่ให้ความแตกต่างเป็นความขัดแย้ง แต่จะให้
ดีต้องให้ความแตกต่างเป็นส่วนเติมเต็ม

ความแตกต่างมีความหมายสองแบบ
ความต่างนั้น ถ้าใช้ไม่เป็นก็เป็นความ
ขัดแย้ง แต่ถ้าปฏิบัติถูกต้อง ความต่างก็
จะช่วยให้เติมเต็ม เพราะว่าคนเราไม่มีใคร
สมบูรณ์สักคน เมื่อสองคนมีข้อแตกต่างแต่
นำมาเสริมกัน ก็กลายเป็นดีและทำให้สมบูรณ์
เพราะฉะนั้น ความแตกต่างถ้ารู้จักใช้จึง
กลายเป็นดี เช่น คนหนึ่งพูดน้อย อีกคนหนึ่ง
พูดมาก เอมารับเข้าด้วยกันก็เลยพูดพอดี

ถ้าทั้งสองคนพูดน้อยด้วยกันก็ได้เท่าเดิม จึงเอา
ความแตกต่างมาปรับให้พอดี

รวมความว่าปรับตัวเข้าหากัน ไม่ให้ข้อ
แตกต่างกลายเป็นความขัดแย้ง อีกทั้งเป็นการ
พิสูจน์ตัวเองด้วยว่าเรามีความสามารถในการ
ฝึกตัวพัฒนาตัวแค่ไหน

สรุปว่า นี่เป็นเรื่องของการฝึกตนขั้นที่ ๑
คือ ปรับตัว ตั้งแต่ปรับตัวเข้าหากัน แล้วก็
ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเข้ากับคุณ
พ่อคุณแม่ของทั้งสองฝ่าย ปรับตัวเข้ากับญาติ
มิตรทั้งหลาย ปรับตัวเข้ากับภาระงาน ฯลฯ ต้อง
ปรับตัวมากมาย คนไหนปรับตัวได้เก่ง ก็มีค่า
ของความสำเร็จในชีวิตมาก เพราะฉะนั้นจึงใช้
การปรับตัวนี้เป็นหลักขั้นต้นในการพิสูจน์
ความสามารถ

เกิดเป็นคนควรฝึกตนเรื่อยไป

ต่อจากปรับตัวก็ปรับปรุงตน ซึ่งเป็นการทำให้ดีขึ้นได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ปรับปรุงพัฒนา กันเรื่อยไป ทั้งหมดนี้อยู่ในข้อ *ทมะ* ซึ่งแปลว่า การฝึก

อนึ่ง *ทมะ* การฝึกนี้ มักแปลกันว่าข่มใจ ซึ่งเป็นความหมายเพียงส่วนนิดเดียวของ *ทมะ* คือเวลาจะปรับตัวปรับใจหรือฝึกตัวเองนั้น มักจะต้องมีการบังคับใจตัวเอง หรือในเวลา เจออารมณ์ที่มากกระตุ้นยั่วเย้า เราต้องข่มใจไว้ ระวังใจได้ ก็เลยไปเน้นกันตรงที่ว่าข่มใจ บางที ก็เลยแปล *ทมะ* ว่าข่มใจ

ความจริงการข่มใจเป็นส่วนนิดเดียว ของ *ทมะ* แท้จริงนั้น *ทมะ* ก็คือการฝึกนั่นเอง ซึ่ง หมายถึงการที่จะเจริญพัฒนาต่อไปได้อย่าง

กว้างขวางมากมายไม่มีที่สิ้นสุด ตามคติของ
พระพุทธศาสนาซึ่งให้หลักไว้ว่า *ทนฺโต เสฎฺฐิโ
มนุสฺเสสุ* แปลว่า ในหมู่มนุษย์ ผู้ที่ฝึกแล้ว
ประเสริฐที่สุด

อยู่ร่วมกันจะมีความหมายแท้ เมื่อเอาความเข้มแข็งมาเพิ่มกำลังกัน

ต่อไปข้อที่ ๓ คือ **ขันติ** ความอดทน
แสดงถึงความแข็งแรงและทนทาน เหมือนอย่าง
เราก่อสร้างอะไร จะใช้วัสดุเช่นไม้ ก็ต้องหาไม้
ที่แข็งแรงและทนทาน ทนแดด ทนฝน เป็นต้น

ว่าถึงในทางนามธรรม เมื่อคนเราดำเนิน
ชีวิตไปนี้ แน่แน่นอนว่าสิ่งทั้งหลายรอบตัวเรามัน
ไม่ได้เป็นไปตามใจเรา เราจะต้องพบเห็นเจออะ
เจอสิ่งที่เราจะต้องเข้าไปเผชิญ ผจญ ตลอดจน

ต้องฟันฝ่าไป อย่างน้อยก็ต้องเจอสิ่ง
กระทบกระทั่งต่างๆ

ในภาวะและสถานการณ์เหล่านี้ เราต้อง
มีความเข้มแข็ง โดยมีจิตใจที่อดทน ซึ่งถ้า
เทียบกับทางรูปธรรม ก็เป็นความแข็งแรง
ทนทาน แต่ในทางจิตใจก็คือความเข้มแข็ง
อดทน ซึ่งจะช่วยให้พาชีวิตผ่านพ้นอุปสรรค
ขวากหนามไปได้

แกนของความอดทนก็คือความเข้มแข็ง
ถ้าคนสองคนมีกำลังมีความเข้มแข็งมาคนละ
หนึ่ง พอมายู่ด้วยกัน ก็ได้กำลังความแข็งแรง
เข้มแข็งเพิ่มอีกหนึ่งเป็นสอง แต่ถ้าความ
แข็งแรงมาลบกันก็เหลือศูนย์ เพราะฉะนั้นจึง
ต้องให้เป็นบวก คือมาเสริมกัน

คนที่แต่งงานถือว่าได้กำไร เพราะได้
กำลังเสริมขึ้นมามาก พ่อแม่ก็เพิ่มอีกสองท่าน
พี่น้องก็เพิ่มอีกสี่ห้าคน ญาติมิตรก็เพิ่มอีก
เยอะแยะไปหมด คนที่แต่งงานจึงได้กำไรมาก
มีกำลังเพิ่ม เพราะฉะนั้นจะต้องรู้จักใช้กำลังที่
เพิ่มขึ้นมานั้นให้เป็นประโยชน์

ทีนี้เราก็นำกำลังรวมกันของเรานั้นมาใช้
ในการที่จะทำให้ชีวิตของเราเดินไปข้างหน้า ให้
มาเป็นกำลังที่เสริมกัน อย่าให้มาเป็นกำลังที่
บั่นทอนกัน

อ่อนแอ ไม่ระย่อ นี่เป็นคุณสมบัติสำคัญ
พระพุทธเจ้า ตั้งแต่ยังเป็นพระโพธิสัตว์ ถ้าไม่มี
ขั้นตอนนี้ จะไม่มีทางสำเร็จโพธิญาณ
เพราะฉะนั้นจะต้องมีขั้นตอนนี้ ๑ อุดหนุนต่อ
ความลำบากตรากตรำได้

ด้านที่ ๒ คือ อุดหนุนต่อทุกขเวทนา เป็น
ธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ บางทีเราก็เจ็บปวด
เมื่อยล้า แม้นั่งอยู่ที่นี้เดี๋ยวก็อาจจะเมื่อยล้า
ขึ้นมา หรือบางครั้งเราก็เจ็บไข้

คนที่มีความอดทนจะไม่ไว้วางใจ ไม่แง
แต่จะอยู่ในเหตุผล และทำตามเหตุผล เมื่อมี
โรคภัยเจ็บไข้ก็รักษาไปตามเหตุผล ไม่ใช่
ปล่อยไว้ ถ้าปล่อยไว้ก็ไม่ใช่อุดหนุน แต่ท่าน
เรียกว่าประมาท ซึ่งก็เสียอีก คืออดทนในทาง

จิตใจที่สู้ได้ แต่ต้องทำการแก้ไขไปตามเหตุผล
ให้ถูกต้อง ข้อนี้เรียกว่าอดทนต่อทุกขเวทนา

ด้านที่ ๓ คือ อดทนต่อสิ่งกระทบกระทั่ง
ใจ ข้อนี้ตรงกับที่โบราณพูดว่า “ลั่นกับพินก็ยัง
กระทบกันได้” กล่าวคือ เมื่อคนมาอยู่ร่วมกัน
แม้ไม่เจตนา ก็มีทางที่อาจจะพูดไปโดย
พลั้งเผลอ แล้วก็ไปกระทบกระเทือนจิตใจอีก
ฝ่ายหนึ่ง หรือกิริยาอาการบางอย่างที่แสดง
ออกไปแม้ไม่ได้ตั้งใจ ก็กระทบกระเทือนกันได้
ซึ่งเราควรใช้เป็นเครื่องทดสอบตัวเอง เป็น
เครื่องพิสูจน์ความอดทน ไม่ว่าจะวาม ไม่เอา
อารมณ์ แต่ใช้ปัญญา

เมื่อใช้ปัญญาก็กลับไปข้อ ๒ คือ ทมะ
การฝึกตน ซึ่งเป็นเรื่องของการรู้จักคิดพิจารณา
คือแทนที่ถูกรบกวนกระทบกระทั่งแล้วจะ

รู้ว่าเรา ก็ไม่หม่นไปตามอารมณ์ แต่เราเอา
เหตุผล โดยหันมาใช้ข้อ ๒ ทมะ มาปรับมาฝึก
มาแก้ จึงได้ข้อ ๒ กับข้อ ๓ มาประสานกัน

รวมความว่าข้อ ๓ เป็นเรื่องที่ว่า จะช่วย
ให้เรา มีความเข้มแข็ง ยืนหยัด ฝ่าฟันสิ่งกีด
ขวางต่างๆ ไปได้

รวมกำลังกันได้แล้ว

ก็มา

เพิ่มพูนแผ่ขยายความสุขให้ไพศาล

ต่อไปข้อ ๔ จาคะ แปลว่า ความ
เสียดสละ แต่เวลาแปลอย่างนี้ทำให้เกิด
ความรู้สึกเหมือนกับว่าจะต้องฝืนใจ คือทุกๆ ที่
ไม่เอายากให้ แต่เราต้องจำใจสละอะไรอย่างนี้

คนที่ฝึกดีแล้ว จะไม่รู้สึกลำบาก เพราะมี
คุณธรรม เหมือนอย่างคุณพ่อคุณแม่ที่มาทำมา

ให้แก่ลูกนั้น การสละก็ไม่ใช่สละ การให้ไม่
เป็นการฝืนใจ ตัวแปรนั้นก็คือความรักนี่เอง

ความรัก ก็คือความปรารถนาดีมีน้ำใจ
อยากให้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นสุข เหมือนคุณพ่อคุณ
แม่ให้ของแก่ลูกก็ไม่ต้องฝืนใจอะไร แล้วก็ไม่
ต้องเป็นทุกข์ แต่ให้แล้วกลับเป็นสุขด้วย
เพราะว่ารักอยากให้ลูกเป็นสุข พอให้แล้วลูก
เป็นสุข ตัวเองก็สมใจ แล้วตัวเองก็เป็นสุข

คู่ครองก็เช่นเดียวกัน ถ้ามีความรักจริง มี
เมตตา มีความรักปรารถนาดี อยากให้เขาเป็น
สุข ก็จะทำเพื่อเขาได้ ใจก็คิดแต่ว่าจะทำ
อย่างไรให้เขาเป็นสุข อันนี้แหละคือสิ่งที่
เรียกว่า “น้ำใจ”

น้ำใจนี่จะเป็นสิ่งที่ประสานให้มีความ
ระลึกร่วมกัน ทางพระเรียกว่าเป็นธรรมเครื่องให้

ระลึกถึงกัน ทำให้จดจำอยู่ในใจ และเป็นความ
ซาบซึ้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้มีความ
สามัคคีกันลึกซึ้งแน่นแฟ้น

เพราะฉะนั้น ข้อสุดท้ายนี้จึงมาเสริม
ธรรมข้อแรก คือสัจจะที่เป็นฐานให้มั่นคงยิ่งขึ้น
โดยเป็นตัวยึดเหนี่ยวให้แน่นเหนียวมั่นคง
เพราะฉะนั้นข้อสุดท้ายนี้จึงสำคัญ ท่านจึงเน้น
ว่าต้องให้มีความรักประเภทเมตตา อย่างที่ย้ำ
ว่าเป็นความรักที่อยากให้เขาเป็นสุข

เมื่ออยากให้เขาเป็นสุข ก็ทำเพื่อเขาได้
โดยที่เราไม่รู้ลึกเป็นทุกข์ และเราก็ไม่รู้ลึกว่า
จะต้องผิดใจ แต่ถ้าเมื่อไรไม่มีจาณะนี้ก็จะผิดใจ
ทันที และจะเอาแต่ใจตัวเอง คือเรียกร้องว่า
ต้องมาทำให้ฉัน ถ้าไม่ทำให้ฉันก็ขัดใจกัน ทำ
ให้มีแต่ความขัดแย้ง

แต่พอคิดว่าทำอย่างไรจะให้เขาเป็นสุข
คราวนี้แหละจะมีแต่เรื่องดีทั้งนั้น จะคิดขึ้นมาที
มีแต่ว่า เอ ทำอย่างไรนะจะให้เขาเป็นสุขได้
เหมือนอย่างคุณพ่อคุณแม่คิดถึงลูกว่าจะทำ
อย่างไรให้ลูกเป็นสุข ซึ่งดีทั้ง ๒ ฝ่าย ตัวเราก็มี
ความสุขเมื่อเห็นเขาเป็นสุข สุขด้วยกัน

เพราะฉะนั้น จาคะจึงเป็นธรรมชาติข้อ
สำคัญที่ท่านเอามาปิดท้าย ว่าให้มีน้ำใจต่อกัน
ใจกว้าง ไม่คับแคบ เปิดใจต่อกัน ยอมสละ
ความสุขของตนเพื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้

ถ้ามีน้ำใจ สละความสุขให้แก่กันได้อย่าง
นี้แล้ว ไม่ว่าจะเผชิญชีวิตอย่างไรก็ไปด้วยกันได้
อีกฝ่ายหนึ่งมีความลำบากเดือดร้อน ตั้งแต่เจ็บ
ไข้ ก็มาเฝ้าพยาบาลรักษาโดยไม่เห็นแก่หับแก่
นอน และก็มีความสุขด้วย เพราะมีน้ำใจต่อกัน

ต่อจากนั้นก็ขยายน้ำใจนี้ออกไปสู่คุณพ่อ
คุณแม่ทั้งสองฝ่าย สู่ญาติมิตร และต่อไปก็สู่
เพื่อนมนุษย์ทั่วไป มีอะไรที่เราจะช่วยเพื่อน
มนุษย์ให้มีความสุขหายทุกข์ยากได้ ก็ช่วยเขา
ไป

พอเรามีกำลังมากขึ้น มีเงินมีทอง ก็ไป
บำเพ็ญประโยชน์ ช่วยให้เพื่อนมนุษย์มี
ความสุข ความสุขของเราที่ขยายกว้างยิ่งขึ้น
ยังมีคุณธรรมคือความรักที่ถูกต้องมากเท่าไร
ความสุขของเราก็ยิ่งขยายออกไปเท่านั้น
เพราะว่าความรักในที่นี้คือความอยากให้เขา
เป็นสุข เมื่อทำอะไรให้เขาเป็นสุขได้เราก็เป็น
สุขด้วย เพราะฉะนั้น คุณธรรมกับความสุขจึง
ไปด้วยกัน ซึ่งเป็นจริยธรรมที่ถูกต้อง อันจะไม่
ต้องฝืนใจ

๔. **จาคะ** สละได้ คือให้ความสุขของตัวแก่อีกฝ่ายหนึ่งได้ ด้วยจิตใจที่มีความรักอยากให้เขาเป็นสุข ซึ่งกลายเป็นความมีน้ำใจ

เมื่อได้ ๔ ข้อนี้ ก็มั่นใจได้ว่าชีวิตคู่ครองจะมีความเจริญมั่นคง มีความสุข แล้วก็ยังสามารถแผ่ความสุขนี้ออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะชีวิตแต่งงานที่ถูกต้อง ก็คือการทำเรามาพัฒนาชีวิตของเราขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง

เราเคยอยู่คนเดียวเราพัฒนาชีวิตได้แค่นี้ เมื่อเรามาอยู่สองคนเราก็ควรจะพัฒนาได้มากยิ่งขึ้น โดยมาช่วยกัน ให้คู่ครองเป็นกัลยาณมิตรแก่กัน อย่างพุทธภาษิตที่แสดงสถานะของภรรยาตามหลักพุทธศาสนาว่า ภริยา

ปรมา สขา แปลว่า ภรรยาเป็นยอดมิตร หรือ
ภรรยาเป็นยอดสหยา

การมีคู่ครอง เท่ากับว่าเราได้เพื่อนที่มา
อยู่ด้วยกัน และมาเป็นที่ปรึกษามาเสริมกำลัง
แก่กัน จึงยิ่งพัฒนาชีวิตได้ดียิ่งขึ้น

ในแง่ชีวิตสมรสก็เลยกลายเป็นเวที
ปฏิบัติธรรม ตัวเองก็พัฒนาตนมากขึ้น แล้วก็มี
กำลังในการที่จะสร้างสรรค์ทำความดีมากขึ้น
กับทั้งมีกำลังที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เกื้อกูล
แก่โลกมากขึ้นด้วย

เมื่อมีกำลังมากขึ้น คู่ครองจะแบ่งงานกัน
โดยคนหนึ่งทำด้านหนึ่งๆ ก็ได้ หรือจะเสริมกัน
ก็ได้ ในการที่จะทำความดีที่เป็นจุดหมายเพื่อ
สังคมและประเทศชาติ แต่ไม่ว่าจะทำอะไรก็ทำ
ได้มากยิ่งขึ้น ขอเพียงให้ตั้งจุดหมายไว้ให้ดี

เมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องแล้ว ชีวิตแต่งงานก็
เป็นชีวิตแห่งความดีงาม ที่จะได้เสริมประโยชน์
ทั้งแก่ชีวิตตนเอง ชีวิตของครอบครัว วงศ์
ตระกูล ตั้งแต่บิดามารดาเป็นต้นไป ตลอดจน
สังคมประเทศชาติทั้งหมด

ร่วมกันปลูกมงคลพฤษ์ เพื่อ ชีวิตสมรสที่เป็นสุขและมีคุณค่า

การเริ่มชีวิตแต่งงานนี้ ขอให้เหมือนกับ
ว่าคู่ครองทั้งสองมาร่วมกันปลูกต้นไม้ขึ้นต้น
หนึ่ง ซึ่งเป็นต้นไม้แห่งวันวิवाห์
ต้นไม้แห่งชีวิตสมรสนี้ จะต้องให้มี
คุณสมบัติ ๔ อย่างของต้นไม้ที่ดี คือ

๑. มีรากแก้วที่แข็งแรงมั่นคง ซึ่งจะช่วยให้อินไม้ยืนต้นอยู่ได้ยืนนานมั่นคง อันได้แก่ สัจจะ

๒. มีศักยภาพในการเจริญเติบโตงอกงาม สามารถแตกกิ่งก้านสาขา มีดอกมีใบมีผลได้ สะพรั่ง ขึ้นได้แก่ ทมะ คือการพัฒนาตัวเอง ฝึกตัวเองเรื่อยไป ไม่ว่าจะเจออะไรก็มองในแง่การฝึก ให้ชีวิตเป็นสนามฝึก เจอปัญหาที่เอามาเป็นแบบฝึกหัด ซึ่งมีแต่ดีทั้งนั้น เพราะทำให้ยิ่งเจริญงอกงามไปด้วยกัน

๓. มีความแข็งแรงทนทาน ต้นไม้จะยืนต้นดำรงอยู่ได้ดี ต้องแข็งแรงทนทานต่อดินฟ้าอากาศ ทนต่อพืชต่างๆ ที่อยู่ข้างๆ ซึ่งมาแย่งอาหาร หรือบางที่มีกาฝากและพวกแมลงต่างๆ มาชอนมาไช ตลอดจนบางที่มีลมแรงเป็น

มรสุม ต้องยืนต้นผ่านพินภัยทุกอย่างไปให้ได้
นี่คือข้อขันติ ความเข้มแข็งอดทน

๔. มีน้ำเลี้ยงบริบูรณ์ ข้อนี้สำคัญ ถ้า
ขาดอาหารเสียอย่างเดียวต้นไม้ก็เฉาเหี่ยวแห้ง
ถึงจะแข็งแรงอย่างไรก็อยู่ไม่ไหว แต่ถ้ามีน้ำ
หล่อเลี้ยงดีแล้ว ต้นไม้ก็จะชุ่มฉ่ำสดชื่น ใบ
เขียวขจี ออกงาม มีดอกสวยงาม มีผลดกดี
ไป

ตอนนี้แหละ ต้นไม้เองก็ดีมีความ
สวยงาม แล้วก็มองดูดีด้วย ใครมาเห็นก็ชื่นใจ
สดชื่นไปด้วย

เหมือนอย่างต้นไม้ที่ออกงาม มีใบเขียว
ขจีดอกสะพรั่ง ใครมาเห็นก็สบายใจ ชีวิต
ครอบครัวที่อยู่ดีมีความสุข ใครมาเห็นก็ชื่นใจ
ด้วย

นอกจากนั้นเขายังได้อาศัย เหมือนต้นไม้
ที่ใบดกเขียวขจี คนเดินทางมาร้อนๆ ก็เข้าพัก
ไต้ร่มไม้ได้อาศัยร่มเงามีความสุข แถมมีดอก
ให้ชื่นชมด้วย ดอกก็สวยงาม หากเกิดหิวขึ้นมา
ก็มีผลให้รับประทานอีก แสนจะดี

เพราะฉะนั้น ชีวิตสมรสจะดีถ้ามีครบ
คุณสมบัติทั้ง ๔ และพอถึงข้อ ๔ คราวนี้ก็มี
ความสุขทั้งในชีวิตคู่ครองเอง และแผ่ความสุข
ไปให้แก่คนใกล้เคียง ญาติมิตร แล้วก็แผ่
ความสุขไปให้แก่เพื่อนมนุษย์ทั้งหลายทั่วไป

ชีวิตสมรสที่มีคุณสมบัติครบ ๔ ประการ
มีกำลังดี มีความสามารถแผ่ประโยชน์สุขนั้น
ออกไป เหมือนกับต้นไม้ที่มีคุณสมบัติครบ ๔
ประการ ดังได้กล่าวมา

พรแห่งธรรม นำความรักสู่การสร้างสรรค์

วันนี้ก็เหมือนกับว่า คุณวิภาห์ ได้มาเริ่มปลูกต้นไม้แห่งชีวิตสมรสขึ้นแล้ว ก็ขอให้ตั้งใจช่วยกันบำรุงรักษาต้นไม้ต้นนี้ให้เจริญงอกงามให้มีคุณสมบัติทั้ง ๔ ประการดังได้กล่าวมา ซึ่งก็คือการมีธรรม ทั้งสี่จะ ทัมะ ชันติ และ จาคะ

พระสงฆ์ขออวยชัยให้พรพร้อมกับคุณพ่อคุณแม่ทั้งสองฝ่ายด้วย เพราะว่าความมีจิตเมตตา คือความรักของคุณพ่อคุณแม่นี้แหละ เป็นพรอันประเสริฐ อย่างที่โบราณเราบอกว่ไปไหนๆ พระคุณของพ่อแม่ตามไปคุ้มครองยกตัวอย่างเช่นว่า เพราะความรักของท่านจึงทำให้เรามีจิตใจรักท่าน และนี่ถึงท่านเวลาไปไหนก็ถึงคุณพ่อคุณแม่ขึ้นมาเมื่อใดก็

ทำให้เรามีกำลังใจว่า โฉ้ คุณพ่อคุณแม่รออยู่นะ
ท่านรอเราอยู่

ถ้าเราไปเรียนหรือไปทำงานต่างแดน
ห่างไกล ท่านรออยู่เมืองไทย กำลังรอฟังข่าว
ท่านหวังเราอยู่ พอนึกถึงท่านเราก็มีกำลังใจเร่ง
ศึกษาเล่าเรียนเพื่อท่านจะได้ข่าวดีๆ แล้วท่าน
จะได้มีความสุข นี่ก็คือเรามีความตั้งใจดีต่อ
ท่าน อยากให้ท่านเป็นสุข

ถ้าจะทำอะไรไม่ดี พอนึกถึงท่านก็ขี้ใจ
ว่า โฉ้ เดี่ยวคุณแม่พ่อคุณแม่รู้แล้วท่านจะเสียใจ
อย่างนี้เรียกว่าพระคุณของคุณพ่อคุณแม่ตามไป
คุ้มครอง ทั้งยึดเหนี่ยวจิตใจและคุ้มครองโดย
ให้กำลังใจ เพราะฉะนั้นจึงขอให้ตั้งใจอย่างที่
พูดเมื่อกี้ คืออย่างน้อยตั้งใจว่า ขอให้คุณแม่พ่อ

คุณแม่ได้ยื่นแต่ข่าวที่ดี เพียงแค่นี้ก็เริ่มได้ผลทันที

ที่นี้ระหว่างที่เล่าเรียนศึกษา ถ้าคิดถึงบ้านขึ้นมา พอคิดถึงก็ต้องนึกว่าตอนนี้คุณพ่อคุณแม่กำลังรอความหวังจากเรา ถ้าเรานำความสำเร็จไปให้ ท่านก็มีความสุข

พอคิดถึงอย่างนี้ จิตใจแทนที่จะว่าเหวหงอยเหงา ก็ไม่ว่าเหวหงอยเหงา แต่กลับจะกระตือรือร้นขึ้นมา ทำให้มีกำลังเล่าเรียนศึกษา ยิ่งขึ้น นี่คือความรักที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นกำลังเสริมซึ่งกันและกัน แล้วก็เสริมความสุขยิ่งขึ้นด้วย

วันนี้ การปลูกต้นไม้แห่งชีวิตสมรสจึงมีความหมายขยายไปยังคุณพ่อคุณแม่ และญาติมิตรทั้งหมด ให้ทุกคนเจริญงอกงามในความสุขและความดีไปด้วยกัน

ขอร่วมใจกับคุณพ่อคุณแม่ทั้งสองฝ่าย
และญาติมิตรทุกท่าน ที่มีความรักความ
ปรารถนาดีต่อเจ้าสาว และเจ้าบ่าว ขอ
อาราธนาคุณพระรัตนตรัยอวยชัยให้พร

รัตนัตตยานุภาวณะ รัตนัตตยเตชะสา
ด้วยเดชานุภาพคุณพระรัตนตรัย พร้อมทั้งบุญ
กุศล โดยเฉพาะความรักความเมตตาของคุณ
พ่อคุณแม่ และคุณความดีมีศรัทธาในธรรมที่มา
ช่วยให้เรานำเอาความรักมาเป็นเครื่องสร้าง
ความเจริญในความดีงาม ให้เป็นไปในทาง
สร้างสรรค์

ขออานุภาพแห่งกุศลความดีต่างๆ
เหล่านี้ มาเป็นกำลังอภิบาลรักษาให้คู่บ่าวสาว
พร้อมทั้งคุณพ่อคุณแม่ ญาติมิตรทั้งหลาย
เจริญอกงามด้วยจตุรพิธพรชัย มีกำลังกาย

กำลังใจ กำลังปัญญา กำลังความสามัคคี ที่จะ
ดำเนินชีวิตก้าวหน้าไปในการศึกษาเล่าเรียน
และอาชีพการงาน ให้ประสบความสำเร็จสม
ความมุ่งหมาย ยังประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นแก่
ชีวิตตน ครอบครัว วงศ์ญาติ สังคม
ประเทศชาติ และชาวโลกทั้งหมด มีความ
ร่วมเย็น งอกงามในพระธรรมของพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า ตลอดกาลทุกเมื่อ เทอญ

ครองเรือน-ครองรัก

จักเลิศแท้ ด้วยครองธรรม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

ครองเรือน-ครองรัก จักเลิศแท้ ด้วยครองธรรม

© พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต)

ISBN 974-90104-7-7

พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ธันวาคม ๒๕๕๔ ๓,๐๐๐ เล่ม

- มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ
พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) ๓,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๙ - พฤษภาคม ๒๕๔๙ ๑,๐๐๐ เล่ม

- ดร.นิเชต สุนทรพิทักษ์ พิมพ์เป็นธรรมทาน

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์สวย จำกัด
๕/๕ ถ.เทศบาลรังสฤษฏ์เหนือ แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทร. ๐ ๒๕๕๓-๙๖๐๐ โทรสาร ๐ ๒๕๕๓-๙๖๐๖

อนุโมทนา

ดร.นิเชต สุนทรพิทักษ์ ได้แจ้งฉันทเลตนาที่จะจัดพิมพ์หนังสือ *ครองเรือน-ครองรัก จักเลิศแท้ ด้วยครองธรรม* ของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณา-ภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นธรรมทาน ที่จะแจกมอบแก่คู่บ่าว-สาว ในพิธีมงคลสมรส และพุทธศาสนิกชนผู้สนใจทั่วไป

การพิมพ์หนังสือแจกเป็นธรรมทานนั้น นับว่าเป็นการให้อย่างสูงสุด ที่พระพุทเจ้าทรงสรรเสริญว่าเป็นทานอันเลิศ ชะนทานทั้งปวง เป็นการแสดงน้ำใจปรารถนาดีอย่างแท้จริงแก่ประชาชน ด้วยการมอบให้ซึ่งแสงสว่างแห่งปัญญาและทรัพย์อันล้ำค่าคือธรรม ที่จะเป็นหลักนำประเทศชาติให้พัฒนาไปในวิถิทางที่ถูกต้อง

และเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขที่แท้และยั่งยืนแก่ชีวิตและ
สังคม

วัดญาณเวศกวันขออนุโมทนา ดร.นิเชต สุนทร-
พิทักษ์ ที่ได้มีบุญเจตนา ในการบำเพ็ญธรรมทานแห่ง
การให้ธรรมให้ปัญญาแก่ประชาชนครั้งนี้

วัดญาณเวศกวัน

๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙